

## Motion till riksdagen 2021/22:4085

av Elisabeth Falkhaven och Emma Hult (båda MP)

# Bedövning av djur inför slakt

---

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att införa slutdatum för koldioxidbedövning av grisar, koldioxidbedövning av fiskar och elbadsbedövning av fåglar vid slakt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs förutsättningar för mer forskning om bedövning vid slakt av djur, framför allt fiskar och grisar, och tillkännager detta för regeringen.

## Motivering

Enligt svensk djurskyddslag ska djur bedövas vid slakt och de ska skonas från onödigt lidande och obehag. I djurskyddsförordningen slås fast att bedövningen ska ges så att djuret snabbt blir medvetslöst. Detaljerade regler kring bedövningen och vilka bedövningsmetoder som är tillåtna finns i Jordbruksverkets föreskrifter om slakt och annan avlivning (saknummer L 22).

Att djur bedövas, det vill säga görs medvetslösa, innan avblodningen är mycket viktigt ur ett djurvälståndsperspektiv. Hur djuren hanteras innan och i samband med bedövningen har stor betydelse för djurvälståndet. Vilken bedövningsmetod som används spelar en avgörande roll. Tyvärr är det så att de vanligaste bedövningsmetoderna som används i Sverige vid slakt av kycklingar och hönor, grisar och fiskar har allvarliga brister och det har varit belagt vetenskapligt i 20 år.

Det behövs ett slutdatum för de plågsamma bedövningsmetoderna och resurser till mer forskning om metoder som orsakar djuren mindre stress, smärta och rädsla. När politiken vågar sätta ned foten kommer det att tas fram lösningar. Det visar historien. Forskning behövs framförallt vad gäller grisar och fiskar. För kycklingar och hönor finns det alternativ som ur ett djurvälståndsperspektiv är bättre än elbadsbedövningen och som redan används på vissa platser idag.

## Koldioxidbedövning av grisar

Vid slakt av grisar är koldioxidbedövning den vanligaste bedövningsmetoden i Sverige. Trots att grisar upplever starkt obehag och får kvävningsskänslor av koldioxid.<sup>1</sup> Det kan ta uppemot 1 ½ minut i gasen innan de förlorar medvetandet.<sup>2</sup> Redan 2004 påpekade Efsa (Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet) att den gas som används vid bedövning ska vara icke aversiv och att forskning i syfte att hitta andra bättre gasblandningar var av hög prioritet.<sup>1</sup> I ett yttrande från 2020 av Efsa bekräftas igen att koldioxidbedövning av grisar vid slakt innebär ett allvarligt djurskyddsproblem och måste ersättas av andra metoder. Koldioxidgasen är mycket aversiv och orsakar grisarna smärta, rädsla och andnöd.<sup>3</sup> Enligt Efsa behövs mer forskning och utveckling av andra bedövningsmetoder. I en SLU-rapport, till Jordbruksverket, från 2020, om bedövning av grisar vid slakt konstateras att det behövs mer forskning om bedövningsmetoder eller system som vore att föredra.<sup>4</sup> Forskare vid svenska Rise har också slagit fast att det finns ett stort behov av forskning och utveckling för att hitta lösningar för ökad djurvälstånd vid bedövning av grisar vid slakt.<sup>5</sup>

## Koldioxidbedövning av fiskar

I Norge har koldioxidbedövning vid fiskslakt varit förbjuden sedan 2012. I Sverige är fortfarande koldioxidbedövning en vanlig bedövningsmetod vid slakt av fiskar i vattenbruket. Metoden är billig och praktisk eftersom många fiskar kan hanteras samtidigt, men den har allvarliga brister eftersom koldioxid orsakar fiskarna starkt obehag och stress.<sup>1,6</sup> Metoden kan också göra fiskarna orörliga så att det ser ut som om de är bedövade medan de i själva verket är vid medvetande. Eftersom bedövningen är ineffektiv finns det risk för att fiskarna utsätts för avblodning och urtagning vid fullt medvetande. I december 2019 konstaterade SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd i sitt yttrande om bedövning vid slakt av fiskar att användning av koldioxidgas inte är en etiskt acceptabel metod för bedövning eller avlivning av fiskar, samt för att i framtiden säkerställa att fiskar bedövas vid slakt på ett djurskyddsmässigt acceptabelt och långsiktigt hållbart sätt krävs artspecifika vetenskapliga studier, som i samarbete mellan forskare och företag leder till utveckling av lämplig utrustning och metodik.<sup>7</sup> Det pågår forskning, bland annat av forskare i Sverige inom Fresh som är ett projekt mellan Sveriges lantbruksuniversitet och Göteborgs universitet.

Det råder inga tvivel om att koldioxiden är dålig och behöver få ett slut, men än saknas en del svar på frågan om vilken eller vilka bedövningsmetoder som fungerar väl. Därför behövs både ett slutdatum för när koldioxidbedövningen inte längre får användas och resurser till forskning.

## Elbadsbedövning av fåglar

En vanlig bedövningsmetod vid slakt av kycklingar och hönor är den så kallade elbadsbedövningen. Kycklingarna och hönorna hängs upp och ned i benen, när de fortfarande är vid medvetande. Det är obehagligt och gör ont, särskilt för de individer som redan innan hade ont i benen.<sup>1,8</sup> Därefter förs deras huvuden ner i ett elektrifierat vattenbad innan halsen skärs upp för avblodning och de slutligen skällas i hett vatten. Om djurets huvud missar elbadet eller kniven som skär upp halsen, blir inte djuret tillräckligt medvetslöst och avlivat utan riskerar att skällas levande. Sedan 2004 har

Efsa rekommenderat att elbadsbedövning med upphängning innan bedövning ska fhasas ut, då det orsakar smärta och stress hos kycklingar och andra fåglar.<sup>1</sup> De fåglar som inte bedövas med levande upphängning och elbad bedövas med gas som har färre djurvälståndsrisker.<sup>9</sup>

### *Källor*

1. Efsa (2004) Opinion of the Scientific Panel on Animal Health and Welfare (AHAW) on a request from the Commission related to welfare aspects of the main systems of stunning and killing the main commercial species of animals. EFSA Journal 2(7): 45.
2. Atkinson S et al. (2015) Group stunning of pigs during commercial slaughter in a Butina pasternoster system using 80% nitrogen and 20% carbon dioxide compared to 90% carbon dioxide. Sveriges lantbruksuniversitet, Department of Animal Environment and Health.
3. EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW) (2020) Welfare of pigs at slaughter. Scientific opinion adopted 20 maj 2020. EFSA Journal 2020;18(6):6148.
4. Wallgren T, Wallenbeck A, Berg C (2020) Bedövningsmetoder för gris vid slakt. Rapport till Jordbruksverket. Sveriges lantbruksuniversitet. Rapport 51.
5. Sindhøj E, Lindahl C, Bark L (2021) Review: Potential alternatives to high-concentration carbon dioxide stunning of pigs at slaughter. Animal. 2021 Mar;15(3):100164.
6. Robb & Kestin (2002) Methods used to kill fish: Field observations and literature reviewed. Animal Welfare 11, 269–292.
7. SLU (2019) Yttrande från SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd om bedövning vid slakt av fisk.
8. Bedanova I et al. (2007) Stress in broilers resulting from shackling. Poultry Science 86 (6): 1065–1069.
9. Efsa (2019) Slaughter of animals: poultry. Scientific opinion. EFSA Journal 17(11): 5849.

*Elisabeth Falkhaven (MP)*

*Emma Hult (MP)*